

Pavol Štubňa (2018): *Ekonomika pre tlmočníkov z/do taliančiny*

Bratislava, Z - F Lingua, 149 s. ISBN 978-80-8177-046-3

Teoretické znalosti z odboru translatológie, efektívny nácvik príslušných tlmočnických techník a stratégií, ďalej schopnosť zvládať zúčastnené psychologické faktory ako záťaž a stres, vynikajúca znalosť tak cudzieho ako aj materinského jazyka, a súčasne dôkladné osvojenie si odbornej slovnej zásoby z oblasti, ktorej sa nadchádzajúci tlmočnický výkon má týkať, sú nevyhnutnou podmienkou kompetentne vykonávanej tlmočnickej práce.

V tomto zmysle je bezpodmienečnou súčasťou prípravnej fázy vypracovanie a používanie tzv. glosárov slovnej zásoby – tematického súhrnu odbornej lexiky z príslušnej sféry spoločenského života alebo vybraných vedeckých disciplín – podľa profesionálnej špecializácie konkrétneho tlmočníka.

Avšak tlmočník je len zriedka súčasne expertom na príslušnú vedeckú oblasť, ktorý pozná vnútroodborové súvislosti a ovláda zaužívaný sektoriálny jazyk, prípadne slang. Odbornú lexiku často nadobúda len formou memorovania, pričom mu nevyhnutne unikajú základné logické väzby medzi jednotlivými zložkami daného poznatkového systému.

Autor publikácie *Ekonomika pre tlmočníkov z/do taliančiny* sa snaží aspoň sčasti eliminovať tento kognitívny deficit v poznatkovej „databáze“ tlmočníkov alebo študentov tlmočníctva postavených pred výzvou adekvátne sprostredkovať do cieľového jazyka oralizované texty zamerané na oblasť ekonomiky a ekonómie.

Zostavená učebnica prináša lingvisticky a sémanticky zjednodušené výklady príslušných odborných termínov a súčasne poukazuje na súvislosti medzi opisovanými javmi a pojmami. Vyjadrené slovami samotného autora: „Z kognitívneho hľadiska je pochopenie logických väzieb medzi zložkami akéhokolvek poznatkového systému optimálnym predpokladom pre kompetentný tlmočnický výkon, ktorý sa

okrem translatologickej erudovanosti vyznačuje aj istým profesionálnym nadhľadom. Jeho podstatným prínosom je následne výrazná redukcia pracovného stresu vyplývajúceho z prípadnej neznalosti vnútroodborových súvislostí a tiež významná úspora energie potrebnej pre ďalší tlmočnický výkon“ (s. 5).

Z lexikografického hľadiska sa pri spracovávaní podobného súhrnu odbornej slovnej zásoby odporúča dodržiavať viaceré kľúčové pravidlá, ktorých sa pridrižoval aj autor recenzovanej publikácie. Požiadavka zapisovať nielen neznáme a náročné pojmy, ale aj bežné a jednoduchšie výrazy umožňuje vytvorenie významového kontextu v okolí nových výrazov. Tlmočník si následne dokáže nové lexémy nielen rýchlejšie osvojiť, ale v prípade potreby ich aj expresne vyhľadať. Ak zostavovateľ narazí na cudzojazyčné termíny prebrané z jazykov, ktoré neovláda, zakaždým do záznamu doplní aj ich správnu výslovnosť. Pokiaľ ide o konkrétnu (grafickú) podobu glosára, jeho autor sa vopred musí rozhodnúť, či je vhodnejšie abecedné zoradenie pojmov, alebo ich zoskupenie podľa logických súvislostí, respektíve podľa iného, primerane zvoleného kritéria. (Pri zostavovaní viacjazykových glosárov je najdôležitejšie správne sa rozhodnúť pre východiskový jazyk a spôsob radenia jednotlivých hesiel.) Neodmysliteľnou súčasťou prípravy špecificky zameraného glosára by malo byť jeho porovnanie s inými existujúcimi glosármi a slovníkmi a jeho prípadné doplnenie o chýbajúce pojmy alebo oprava nesprávne zaznamenaných výrazov. Často bývajú cennou tlmočnickou pomôckou na prípravu publikácie podobného typu tlmočnicke softvéry, napr. *Copernic Desktop Search Professional*, *Interplex Glossary Software for Interpreters and Translators* alebo *An interpreters guide to the EU 2010*.

Keďže recenzovaná učebnica je primárne určená poslucháčom tlmočnickeho štúdia, ktorí sú v rámci zdokonaľovania rečových kompetencií nabádaní rozvíjať aj rétorický aspekt rečovej produkcie, obsahuje predposledná kapitola publikácie viaceré užitočné rady aj ukážky toho, ako možno koncipovať optimálny rečnícky komunikát zameraný na oblasť ekonomiky, resp. ekonómie a súčasne sa vyhnúť frekventovaným rečníckym aj gramatickým chybám v cieľovom jazyku.

Okrem uplatnenia moderného didaktického prístupu pri zostavovaní učebnice (nelineárny prístup k tlmočeniu, selektívne precvičovanie žiaducich kognitívnych procesov, dôraz na celoživotné vzdelá-

vanie, sebahodnotenie, tzv. *špirálové usporiadanie učiva* – k základným faktom o danej problematike sa postupne pridávajú ďalšie špecifické informácie, ktoré východiskovú bázu konkretizujú, dopĺňajú a rozvíjajú), oceňujem v práci autora najmä prehľadnosť a logickú štruktúru, ktoré uplatnil pri výbere a usporiadaní relevantných odborných faktov.

Zuzana Valentovičová

Katedra románskych jazykov a literatúr

Pedagogická fakulta Univerzity Komenského,

Šoltésovej 4, 813 01 Bratislava, Slovensko

valentovicova@fedu.uniba.sk